

Nieuws van het Noordbrabants Museum

Nieuwe aanwinst

Het beleg van 's-Hertogenbosch in 1629

Het zal ondertussen niemand ontgaan zijn dat 's-Hertogenbosch is uitgeroepen tot *Vestingstad van Europa 2005*. Met deze nieuwe aanwinst draagt het Noordbrabants Museum zijn steentje bij aan de feestelijkheden. Onlangs wist het museum op een Londen- se veiling dit kloeki schilderij van het beleg van 's-Hertogenbosch in 1629 door Frederik Hendrik te verwerven. Het doek van een onbekende meester vertoont ver- wantschap met het beroemde

Het beleg van 's-Hertogenbosch in 1629.
Olieverf op doek, 97 x 148 cm.
(Foto: Noordbrabants Museum)

schilderij van Pauwels van Hille- gaert, nu in het Legermuseum te Delft. De compositie is vrijwel identiek, alleen de figuren op het voorplan verschillen.

Op de voorgrond zien we het legerkamp van Frederik Hendrik in Vught. De vierkante toren van de Lambertuskerk (links) is duidelij herkenbaar. Naast de stadhou- der en zijn veldheren links, sprin- gen vooral de tenten en de volkse tafereeltjes op de voorgrond in het oog. Op een ladder wordt een sol- daat zonder benen het kamp inge- dragen terwijl niet veel verder een man vlees koopt bij de kraam van een marketenster. Er wordt ge- danst, gedronken en gevreeën en een groepje woedende vrouwen bezemt een lastpost de tent uit. Het geeft een aardig beeld van het dagelijkse leven in een leger-

kamp in de zeventiende eeuw. Achter het kamp ontvouwt zich in vogelvlucht een weids panorama met de fortificatiewerken rond de belegerde stad. Naast de verdedi- gingslinie en de aanvalslinie, zijn ook de verschillende vestingwer- ken, forten, schansen en dijken goed waarneembaar. Zo ziet u rechts voor de stad Fort Pettelaar en links Fort St. Anthonie en Fort Isabella. Het geheel aan belege- ringswerken is imponerend en het verbaast niet dat het beleg van 's-Hertogenbosch in heel Europa op de voet gevolgd werd. Na restauratie gaat het schilderij deel uitmaken van de nieuwe ves- tingpresentatie in een van de bovenzalen van het museum die eind april opengaat.

Jan de Hond

Nieuws van het Stadsarchief

Openingstijden

Het Stadsarchief aan de Bloemenkamp 50 (achter De Arena) is geopend van dinsdag tot en met vrijdag van 09.30-17.00 uur en op zaterdag van 09.00-15.00 uur. Dit geldt niet voor de volgende dagen: op maandag 28 maart (Pasen), zaterdag 30 april (Koninkinnedag), donderdag 5 mei (Hemelvaart en Bevrijdingsdag), vrijdag 6 mei (Hemelvaart), zaterdag 7 mei (Hemelvaart) en maandag 16 mei (Pinksteren) is het archief gesloten.

Aanwinsten

Overheidsarchieven en collecties:

Van Berchmanianum Nijmegen (Ned. Provincie der Jezuïeten): o.a. ingekomen brieven bij het stadsbestuur van 's-Hertogenbosch 1554-1703, retroacta van het huis 'De Gouden Ring' bij de Vismarkt 1307-1635, foto's feest v.d. Does de Willebois 1909, en drukwerk; 1 doos

Particuliere archieven:

- Dagboeken v/d Heijden en Bijnen betreffende de bevrijding van resp. 's-Hertogenbosch en Berlicum
- Aanvulling archief Nederlandse Christen Vrouwenbond, afdeling 's-Hertogenbosch 1991-2004, 1 m¹
- Cavent Zorggroep 1996-2004, 3 m¹
- Stichting Hartje 's-Hertogenbosch 1995-2004, 5 m¹

Beeldmateriaal op internet

Sinds kort is een klein deel van de beeldcollectie toegankelijk via internet. De komende tijd zal dit regelmatig worden aangevuld. In totaal zijn nu ruim 7000 historische opnamen over de gemeente 's-Hertogenbosch te bekijken via de website www.stadsarchief.nl.

U dient dan onderaan op het balkje 'Archieven en collecties' te klikken, en komt dan op de pagina waar u kunt zoeken in de fotocollectie. Overigens zal vanwege de digitalisering van de beeldcollectie de komende tijd een gedeelte van het originele materiaal tijdelijk niet of beperkt toegankelijk zijn in het Stadsarchief aan de Bloemenkamp.

Studiedag Oud Stadsarchief

Op 25 november 2004 werd de Inventaris van het Oud Administratief Archief van 's-Hertogenbosch aangeboden. Mr. Jozef Hoekx werkte vele jaren aan de totstandkoming van de inventaris en nadat hij met pensioen ging mocht drs. Valentijn Paquay nog enkele jaren aan de afronding werken. Duizenden archiefstukken vanaf 1262 zijn nu voor de onderzoeker en belangstellende toegankelijk omdat deze dankzij deze inventaris te vinden zijn. Aan de feestelijke aanbieding van de inventaris ging een middag vooraf met boeiende lezingen over verschillende aspecten uit de stedelijke geschiedenis van de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden. De Belgische historica dr. Jacqueline van Leeuwen vertelde het verhaal van de rijk versierde stadhuizen in de Zuidelijke Nederlanden. Ornamenten en beeldhouwwerken beelden de macht uit van de steden en hun bestuurders. De versieringen stralen een duidelijke boodschap uit. Dr. Ad van Drunen belichtte de verschillende bouwfasen van het stadhuis en pleitte voor een integrale geschiedschrijving van de Bossche stadhuizen door de BAM en het Stadsarchief. De Utrechtse hoogleraar Prak belichtte het fenomeen 'stad' in de de vroegmoderne tijd. Ook 's-Hertogenbosch, hoofdstad van een

Generaliteitsland, kon zich in hoge mate gedragen als een 'republiek' binnen de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. Alle steden in ons land vertoonden trekken van autonome stadstaatjes. De Amsterdamse historica dr. Gabriëlle Dorren liet zien dat geschiedenis over mensen gaat. Ze nam de toehoorders mee naar het leven in Haarlem in de zeventiende en achttiende eeuw. Ruzies en vriendschappen, geluk en verdriet van burgers en stedelingen in de verschillende buurten zullen niet veel hebben afgeweken van wat zich in onze stad voordeed. Valentijn Paquay schonk in zijn slotwoord aandacht aan de belangrijke functies van de stedelijke secretarie. In de 18e eeuw was het Bossche stadhuis ook ingericht met het oog op de werkzaamheden die goed bestuur en rechtspraak vereisten. Dit jaar zullen de verschillende lezingen in een speciale uitgave van het Stadsarchief verschijnen.

De Inventaris van het archief van de stad 's-Hertogenbosch 1262-1810 is te koop bij het Stadsarchief voor € 34,95.